

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D., JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D., JUDr. Marie Turkové a JUDr. Kateřiny Šimáčkové, Ph.D. v právní věci žalobce: **B. T.**, zastoupeného Mgr. Josefem Blažkem, advokátem se sídlem Žižkovo nám. 2, Bruntál, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 7. 2009, č. j. 28 Az 9/2009 - 19,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Odůvodnění:

Dne 21. 11. 2008 podal žalobce žádost o udělení mezinárodní ochrany. Z jejího znění a následného průběhu správního řízení vyplynulo, že důvodem podání žádosti byla především skutečnost, že v srpnu roku 2008 vypukl v Gruzii (tj. v zemi původu) válečný konflikt, přičemž podle tvrzení žalobce ruští vojáci doposud neopustili oblast, ve které žil, a dále zde rabovali a jinak ohrožovali místní obyvatelstvo. Žalobce navíc přišel o zaměstnání, jelikož restaurace, ve které byl zaměstnán jako kuchař, byla během válečného konfliktu zničena. Přestěhovat se do jiné oblasti v rámci Gruzie by pro žalobce bylo komplikované, jelikož by musel najít ubytování, což podle jeho tvrzení není jednoduché. Svou situaci se tedy rozhodl vyřešit tak, že odcestoval do České republiky s úmyslem požádat zde o mezinárodní ochranu. Důvodem požádat o mezinárodní ochranu právě

v České republice byla dále skutečnost, že zde žalobce již dříve pobýval, a to v letech 1999 až 2005, kdy zde žil a pracoval.

Žalovaný rozhodnutím ze dne 30. 3. 2009, č. j. OAM-823/VL-07-K02-2008, žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu"), neudělil.

Žalobce se domáhal zrušení výše uvedeného rozhodnutí žalovaného u Krajského soudu v Hradci Králové. V žalobě namítal, že žalovaný správní orgán nepostupoval tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Žalobce žalovanému vytýkal především skutečnost, že při zjišťování skutkového stavu vycházel z neaktuálních zdrojů, když podkladem pro jeho rozhodnutí byly zprávy z různých zdrojů podávající informace o zemi původu z března a dubna 2008. Žalobce však poukázal na to, že o udělení mezinárodní ochrany požádal až v listopadu 2008, a to po té, co v jeho vlasti vypukl válečný konflikt. Žalobce nadále setrval na svém tvrzení, že je v zemi původu ohrožen válečným konfliktem, přičemž žalovaný měl tuto skutečnost posoudit jako dostatečný důvod pro udělení mezinárodní ochrany alespoň formou doplňkové ochrany.

Jmenovaný soud však rozsudkem ze dne 31. 7. 2009, č. j. 28 Az 9/2009 - 19, žalobu zamítl. Ve svém rozhodnutí se krajský soud ztotožnil s argumentací žalovaného, když dospěl k závěru, že obavy z přítomnosti ruských vojsk a z jejich chování jsou v rozporu z objektivními informacemi, které žalovaný čerpal mimo jiné i z aktuálních informací o vývoji situace v zemi původu žalobce obsažených v databázi ČTK, a dále že žalobci nic nebránilo opustit oblast, kde se podle něj vojáci stále zdržují, a přestěhovat se v rámci Gruzie do oblasti podle jeho názoru bezpečné. Zde krajský soud zdůraznil, že otázka obtížného shánění zaměstnání a finanční náklady s tímto řešením spojené nemohou být důvodem pro závěr o nemožnosti takovouto cestu zvolit. Krajský soud tedy uzavřel, že informace přednesené žalobcem nejsou dostatečné pro závěr o důvodnosti podané žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

Žalobce (stěžovatel) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností, ve které sice explicitně neodkázal na příslušná ustanovení zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění (dále jen „s. ř. s."), z obsahu kasační stížnosti však vyplývají tvrzené důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Stěžovatel tedy namítá nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem, dále namítá, že správní řízení bylo stiženo vadami, které mohly mít vliv na zákonnost rozhodnutí žalovaného, a konečně namítá i takové vady řízení před soudem, které mohly mít za následek nezákonné rozhodnutí krajského soudu o věci samé.

Ke své argumentaci vztahující se k uplatněnému důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. stěžovatel namítá, že žalobou napadené rozhodnutí bylo vydáno v českém jazyce a stejně jako ostatní písemnosti související se správním řízením mu bylo doručeno pouze v českém znění. Vzhledem k uvedenému tedy dle tvrzení stěžovatele bylo ve správním řízení porušeno jeho základní právo užívat svého jazyka v úředním styku zakotvené v článku 25 odst. 2 písm. b) Listiny základních práv a svobod.

Důvodnost kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. stěžovatel spatřuje ve skutečnosti, že v řízení před krajským soudem mu nebyl ustanoven tlumočník. Nadto byly stěžovateli veškeré písemnosti vztahující se k řízení před krajským soudem (příkladmo je zmíněno vyjádření žalovaného, předvolání k jednání a rozsudek ve věci) zasílány v českém znění, přestože jejich obsahu nerozuměl. Z uvedeného pak stěžovatel dovozuje porušení jeho základního práva na tlumočníka zakotveného v článku 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Dále dovozuje i porušení článku 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle kterého má každý právo na to, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Stěžovatel zde podotýká, že pokud soudní řízení bylo vedeno v jazyce českém, jeho fyzická přítomnost na jednání by vzhledem k jeho neznalosti českého jazyka neměla smysl, byla by pouze formální a mohla by vést i k zavádějící či nepřesné výpovědi stěžovatele.

Stěžovatel zde navíc žádá, aby mu byl soudem ustanoven tlumočník do gruzínského jazyka alespoň pro řízení o kasační stížnosti a následně aby byl v tomto řízení za přítomnosti zmíněného tlumočníka podrobně vyslechnut.

V souvislosti s posledně zmíněnou námitkou stěžovatel v kasační stížnosti uvedl, že vzhledem k tomu, že řízení před krajským soudem bylo vedeno v jazyce českém, nemohl stěžovatel situaci v zemi původu podrobně popsat tak, aby bylo zřejmé, že byl ve své vlasti pronásledován z důvodu své národnosti. Stěžovatel má ovšem za to, že národnostně motivované pronásledování ze strany ruských vojáků je zřejmé již z jeho výpovědi učiněné v rámci pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany provedeného dne 13. 1. 2009. Konkrétně má stěžovatel za to, že důvodem rabování v jeho restauraci byla právě jeho národnost, jinými slovy, že by k takovému útoku na restauraci nedošlo, pokud by byl občanem ruské národnosti. Žalovaný tedy nesprávně posoudil skutkový stav, když v posuzovaném případě neaplikoval ustanovení § 12 zákona o azylu a neudělil stěžovateli azyl. Krajský soud se pak dopustil nezákonnosti, když se s tímto závěrem ztotožnil. Podle tvrzení stěžovatele tak byl naplněn i důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Stěžovatel konečně namítá, že v posuzované věci rozhodoval místně nepříslušný soud. Podle tvrzení stěžovatele je ve smyslu § 7 odst. 2 s. ř. s. k rozhodování místně příslušný soud, v jehož obvodu je sídlo žalovaného správního orgánu, tj. v posuzovaném případě Městský soud v Praze.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti popírá oprávněnost podané kasační stížnosti a navrhuje její zamítnutí pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), byla podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.) a kasační stížnost je tudíž ve svém celku přípustná (k přípustnosti jednotlivých stížních námitek viz níže).

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. O přijatelnou kasační stížnost se podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaného pod č. 933/2006 Sb. NSS, jedná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost vznáší ne plně prejudikovanou právní otázku; (2) kasační stížnost obsahuje právní otázku, která je dosavadní judikaturou řešena rozdílně; (3) je potřeba učinit judikatorní odklon; (4) pokud bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

V souvislosti s posouzením přijatelnosti kasační stížnosti dle § 104a s. ř. s. je podstatné především posouzení žádosti stěžovatele o ustanovení tlumočníka pro řízení o kasační stížnosti. V rámci posouzení této žádosti bude muset Nejvyšší správní soud vyložit, v jakém rozsahu je třeba právo na tlumočníka vztáhnout i na řízení o kasační stížnosti. Vzhledem k tomu, že tato právní otázka není dosud v úplnosti vyřešena judikaturou Nejvyššího správního soudu, lze učinit závěr, že kasační stížnost přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud konstatuje její přijatelnost.

Pokud jde o námitku stěžovatele vztahující se k porušení jeho práv ve správním řízení spočívajícím v doručování písemností stěžovateli v průběhu správního řízení, včetně správního rozhodnutí, pouze v českém znění, jedná se o námitku uplatněnou stěžovatelem až v kasační stížnosti, kterou stěžovatel neuplatnil v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohl. Jedná se tudíž o námitku ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřípustnou.

Nejvyšší správní soud zde nadto podotýká (a činí tak vzhledem k celkovému obsahu kasační stížnosti, ve které je uvedena celá řada dalších tvrzení, která jsou v přímém rozporu se správním či soudním spisem), že ze správního spisu jednoznačně vyplývá, že na počátku správního řízení byl stěžovateli ustanoven tlumočník do jazyka gruzínského, přičemž v průběhu správního řízení byl tento tlumočník při jednání se stěžovatelem (především při pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany provedeném dne 13. 1. 2009) přítomen. Stěžovatel navíc svým podpisem stvrdil, že žalobou napadené rozhodnutí převzal po té, co byl s jeho obsahem seznámen v gruzínském jazyce. Je tedy zcela zřejmé, že žalovaný postupoval v souladu se zákonem. Tvrzené porušení práva podle článku 25 odst. 2 písm. b) Listiny základních práv a svobod je pak v posuzované věci zcela irelevantní. Zmíněné ustanovení Listiny základních práv a svobod se totiž vztahuje pouze na občany České republiky, kteří jsou příslušníky národnostní či etnické menšiny.

Ke stížní námitce vztahující se k porušení práva na tlumočníka v řízení před soudem Nejvyšší správní soud ze soudního spisu konstatoval, že stěžovatel podal sám svým jménem žalobu ke krajskému soudu v češtině, přičemž přímo v žalobě vyslovil souhlas s tím, aby soud ve věci rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez jednání. Vzhledem k tomu, že souhlas s rozhodnutím o věci samé bez nařízení jednání vyslovil i žalovaný, byla veškerá následující komunikace mezi stěžovatelem a soudem charakteru ryze písemného, přičemž spočívala pouze v jediné písemnosti adresované krajským soudem stěžovateli, ve které soud stěžovatele zejména poučil o jeho právu namítat podjatost soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce. Součást písemnosti tvořilo i vyjádření žalovaného k žalobě.

Vzhledem k výše uvedenému bude v posuzované věci nejprve třeba zodpovědět otázku, zda právo na tlumočníka, jak je zakotveno v právním řádu České republiky, lze vztahovat i na písemný styk mezi soudem a účastníky řízení, či zda je třeba jej vykládat úžeji, a vztahovat je pouze na situace, kdy je nařízeno ústní jednání.

Podle čl. 37 odst. 4 Listiny *„kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka*“. Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že podle judikatury Ústavního soudu, konkrétně pak podle doposud nepřekonaného právního názoru vyjádřeného ve stanovisku pléna Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2005, sp. zn. Pl. ÚS-st. 20/05, nedopadá právo na tlumočníka garantované ve výše citovaném čl. 37 odst. 4 Listiny na písemný styk soudu s účastníky řízení. Přestože však Ústavní soud tímto způsobem svým výkladem do jisté míry limitoval ústavní záruky dané osobám neovládajícím jazyk, jímž se vede řízení před soudem, nevyloučil zároveň, že konkrétní zákonná úprava práva na tlumočníka může poskytovat vyšší standard ochrany práv účastníků řízení.

Na zákonné úrovni je právo na tlumočníka zakotveno v § 18 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění (dále jen „o. s. ř.“), který je v důsledku § 64 s. ř. s. použitelný i v soudním řízení správním. Ustanovení § 18 odst. 2 s. ř. s. stanoví, že soud ustanoví tlumočníka účastníku řízení, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo.

Otázka možné aplikace posledně zmíněných ustanovení o. s. ř. i na písemný styk mezi soudem a účastníkem řízení byla v řízení před Nejvyšším správním soudem řešena opakovaně. V judikatuře zdejšího soudu lze vysledovat tendenci spíše k extenzivnímu výkladu § 18 odst. 2 o. s. ř. V rozsudku ze dne 21. 4. 2005, č. j. 2 Azs 52/2005 - 47, dostupném na www.nssoud.cz, dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že *„ve správním či soudním řízení nepochybně velmi záleží na přesném pochopení významu toho, co je účastníku sdělováno nebo na co je účastník dotazován, a na jeho rychlé a věcně správné reakci na podněty, výzvy a vyjádření ze strany správního orgánu, soudu, event. dalších účastníků řízení, a proto potřeba ustanovit tlumočníka bude dána i tehdy, jestliže účastník, třebaže jazyku, ve kterém se vede řízení, v určité míře rozumí, tento jazyk neovládá v zásadě srovnatelně dobře jako svoji mateřštinu. Výše uvedené zásady se v modifikované podobě uplatní i ohledně překládání soudních písemností, které jsou doručovány účastníkům, neboť v tomto ohledu není žádného rozumného důvodu rozlišovat mezi úkony soudu učiněnými písemně a úkony soudu učiněnými ústně – některé písemnosti soudu, zejména výzvy, aby účastník něco učinil či se k něčemu vyjádřil [...], totiž nezřídka mají minimálně stejný význam pro uplatnění práv účastníka řízení v tomto řízení jako přímá sdělení či výzvy soudu učiněné při jednání. [...] Nelze přehlédnout, že soudobé soudní řízení je kombinací ústního jednání před soudem a písemné komunikace mezi soudem a účastníky. Obě tyto složky soudního řízení mají pro účastníka kardinální význam (někdy, zejména v řízení podle s. ř. s., složka písemná svým významem složku ústní výrazně převyšuje), přičemž jak při ústní komunikaci, tak při komunikaci písemné hraje významnou roli faktor času (úkony musí účastník učinit nezřídka v krátké lhůtě po doručení či sdělení příslušné výzvy či pokynu soudu, jinak může v určité a nezřídka velmi silné míře oslabit svoji procesní pozici) a faktor odbornosti (reakce na výzvu či pokyn musí být nezřídka komplexní, vyžadující poměrně vysoký stupeň porozumění obsahu výzvy či pokynu)*“.

Otázkou, která musí být v posuzované věci zodpovězena, tedy je, za jakých podmínek je soud povinen tlumočníka účastníku řízení ustanovit. Z dikce § 18 odst. 2 o. s. ř. je totiž zřejmé, že zákonodárce tuto povinnost nezamýšlel uložit pro každý případ, kdy je mateřštinou účastníka řízení jiný než český jazyk, ale pouze v případě, že potřeba ustanovit tlumočníka vyjde najevo.

Dílčí závěry dosavadní poměrně rozsáhlé judikatury Nejvyššího správního soudu na toto téma jsou přehledně shrnuty v citovaném rozsudku ze dne 21. 4. 2005, č. j. 2 Azs 52/2005 - 47, podle kterého povinnost ustanovit účastníku řízení tlumočníka podle § 18 odst. 2 o. s. ř. *„vzniká soudu pouze tehdy, pokud potřeba ustanovit tlumočníka vyjde najevo, tedy pokud se v řízení objeví konkrétní skutečnost nasvědčující potřebě tlumočníka ustanovit a pokud se po jejich prověření soudem ukáže, že účastník k řádnému uplatňování svých práv v soudním řízení tlumočníka potřebuje. Takovouto konkrétní skutečností je samozřejmě v první řadě, pokud o ustanovení tlumočníka účastník sám požádá. Další takovou skutečností však může být zejména to, že účastník se soudem začne komunikovat jiným než českým jazykem, nebo to, že z jeho projevů (vedených v jazyce českém) je patrné, že se česky nemůže dorozumět dostatečně dobře“.*

V rozsudku ze dne 26. 10. 2007, č. j. 2 Afs 36/2007 - 86, dostupném na www.nssoud.cz, pak druhý senát zdejšího soudu výše uvedené závěry dále rozvinul, když dospěl k závěru, že *„právo na tlumočníka má kompenzovat „imanentní“ nevýhodu toho, kdo nerozumí jazyku, v němž se vede řízení, ovšem nesmí mu na druhé straně poskytovat neodůvodněnou výhodu. Nesmí především sloužit k umělému vyvolávání průtahů a natolik komplikovat a prodražovat příslušné řízení, že by se stalo fakticky neskončitelným nebo skončitelným jen za cenu neúměrných nákladů. [...] Znamená to tedy také, že určité důsledky své nevýhody, spočívající v tom, že nerozumí jazyku, v němž se vede řízení, musí dotyčná osoba snášet a že je musí kompenzovat vlastní zvýšenou aktivitou v řízení. Zejména je po ní spravedlivé požadovat, aby skutečnost, že jazyku, v němž se vede řízení, nerozumí, dala příslušnému orgánu najevo, je-li schopna tak učinit. [...] Dále po takové osobě lze spravedlivě požadovat, aby si sama opatřila překlad listin, zasílaných jí správním orgánem či soudem, anebo – ovšem jen a pouze tehdy, není-li něčeho takového vzhledem ke svým poměrům schopna – aby alespoň dotyčnému orgánu dala neprodleně po jejich obdržení najevo, že jim nerozumí, a aby alespoň v základních rysech předestřela, proč není schopna si překlady zajistit sama, a požádala správce daně o součinnost při zajištění tlumočníka pro tento účel“.*

V souladu s výše uvedeným je tedy zřejmé, že povinnost soudu podle § 18 odst. 2 o. s. ř. ustanovit účastníku řízení, jehož mateřštinou není český jazyk, tlumočníka závisí primárně na tom, zda se v řízení objeví konkrétní skutečnost nasvědčující potřebě tlumočníka ustanovit. Při posuzovaní toho, zda taková konkrétní skutečnost najevo vyšla či ne, pak Nejvyšší správní soud klade velký důraz na vlastní aktivitu účastníka řízení.

Nejvyšší správní soud tedy výše uvedené zásady aplikoval na posuzovaný případ a musel dospět k závěru, že se zde neobjevily konkrétní skutečnosti, které by nasvědčovaly potřebě tlumočníka stěžovateli ustanovit. Stěžovatel podal sám svým jménem žalobu ke krajskému soudu v jazyce českém, přičemž tato byla formulována jako souvislý text s jasně strukturovanou právní argumentací. Krajský soud tudíž neměl důvod pochybovat o tom, že stěžovatel je schopen bez ustanovení tlumočníka dostatečným způsobem svá práva hájit,

a to sám či s pomocí jiné osoby, která je mu k dispozici. V žalobě bylo navíc výslovně uvedeno, že stěžovatel souhlasí s rozhodnutím ve věci samé bez nařízení jednání a takovýmto způsobem skutečně bylo rozhodnuto, neboť s tímto postupem souhlasil i druhý účastník a i soud dospěl k závěru, že konat jednání není v dané věci třeba. Ani po té, co mu byla doručena písemnost, jejímž obsahem byly listiny psané v českém jazyce, stěžovatel o ustanovení tlumočníka nepožádal ani jinak nedal krajskému soudu najevo, že není schopen s ohledem na jazykovou bariéru dostatečně svá práva hájit. Lze tedy uzavřít, že žádný projev stěžovatele v řízení před krajským soudem nenaznačoval, že by ustanovení tlumočníka bylo v dané věci třeba, a tato potřeba neplynula ani z povahy věci či jiných okolností, které by v řízení vyšly najevo. Navíc stěžovatel ani v kasační stížnosti neuváděl, že by, pokud by poučení o právu namítat podjatost porozuměl, skutečně uplatnil námitku podjatosti ve věci rozhodující soudkyně a případně z jakých konkrétních důvodů by tak učinil. Skutečnost, že uvedené poučení bylo stěžovateli zasláno pouze v českém jazyce, tedy v daném případě nemůže představovat vadu řízení, jež by mohla mít ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Nezbývá než uzavřít, že postupem soudu právo stěžovatele na tlumočníka zakotvené v článku 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod a v § 18 odst. 2 o. s. ř. dotčeno nebylo. Námitka porušení článku 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod rovněž nemůže být důvodná, jelikož ze soudního spisu je zřejmé, že krajský soud ve věci rozhodoval se souhlasem účastníků bez nařízení jednání. Řada tvrzení, která stěžovatel v kasační stížnosti uvádí (např. že mu bylo doručeno předvolání k jednání či že se jednání neměl zájem účastnit, jelikož bylo vedeno v českém jazyce), je v přímém rozporu se soudním spisem a tedy jednoduše neodpovídá skutečnosti.

V souvislosti s námitkou vztahující se k porušení práva na tlumočníka pak stěžovatel uplatnil žádost, aby mu byl tlumočník ustanoven alespoň pro jednání před Nejvyšším správním soudem v rámci řízení o kasační stížnosti.

K této otázce Nejvyšší správní soud nejprve podotýká, že podle § 109 odst. 1 s. ř. s. *„o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání. Považuje-li to za vhodné nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání“*. Citovaná ustanovení nelze vykládat tak, že Nejvyšší správní soud musí v řízení o kasační stížnosti k návrhu stěžovatele nařídit jednání, pokud by jediným účelem jednání bylo doplnit důvody kasační stížnosti prostřednictvím vyjádření stěžovatele. Doplňovat kasační stížnost může stěžovatel především prostřednictvím svého zástupce. Toto jeho právo není nijak omezeno, neboť vzhledem ke skutečnosti, že řízení o kasační stížnosti není ovládáno zásadou koncentrace, může každý stěžovatel doplňovat kasační stížnost kdykoli až do doby, kdy o ní Nejvyšší správní soud rozhodne. Vzhledem k tomu, že v řízení o kasační řízení musí být stěžovatel povinně zastoupen advokátem, lze navíc usuzovat, že právní pomoc poskytovaná zastoupenému při formulaci důvodů kasační stížnosti je i z hlediska odbornosti dostatečná.

Pro případ, že by vznikla otázka, zda není nutné ustanovit stěžovateli tlumočníka pro potřebu písemného styku mezi soudem a účastníkem řízení v rámci řízení o kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud odkazuje na svůj rozsudek ze dne 20. 12. 2007, č. j. 2 Azs 89/2007 - 46, dostupný na www.nssoud.cz, ve kterém dospěl k závěru, že pokud v řízení o

kasační stížnosti vyvstane potřeba, aby obsah určité písemnosti byl přeložen do jazyka, jemuž rozumí účastník řízení, který neovládá dostatečně dobře češtinu, je na advokátu tohoto účastníka, aby v rámci poskytování právních služeb překlad písemnosti sám obstaral nebo se se žádostí o zajištění překladu obrátil na soud, který případně (po uvážení, zda žádost není účelová, vedená toliko snahou zdržovat postup v řízení) tlumočníka k pořízení překladu ustanoví.

Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že v otázce ústní komunikace mezi stěžovatelem a jím zmocněným advokátem, v zásadě není prostor pro uplatnění práva na tlumočníka tak, jak je zakotveno v příslušných ustanoveních o. s. ř. Řešení této situace bude především otázkou výběru konkrétní osoby advokáta. Je možné předpokládat, že stěžovatel se nechá v řízení zastupovat advokátem, který bude schopen poskytovat právní služby v jeho mateřském jazyce či v jazyce, kterým se stěžovatel může dorozumět. Pokud by takový advokát nebyl dostupný nebo pokud by stěžovatel z jiných důvodů upřednostnil advokáta, který právní služby v takovém jazyce není schopen poskytnout, bude na stěžovateli a jeho zástupci, aby si v takovém případě zajistili pro potřebu vzájemné komunikace tlumočníka. Náklady na tlumočení pak budou představovat hotové výdaje, které stěžovatel v řízení o kasační stížnosti důvodně vynaložil. Pokud bude mít stěžovatel ve věci nakonec úspěch, bude si pak moci nárokovat náhradu takových nákladů řízení na žalovaném. Obdobně, pokud je advokát stěžovateli ustanoven soudem (což není daný případ), měl by být soudem zvolen v zásadě takový advokát, který je schopen se se stěžovatelem dorozumět. Pokud to není možné, platí o komunikaci mezi ustanoveným advokátem a účastníkem obdobně, co bylo řečeno výše, s tím, že pokud náklady na tlumočníka vynaloží advokát, má právo je zahrnout mezi hotové výdaje na zastupování, jejichž náhradu poskytuje dle § 35 odst. 8 s. ř. s. stát.

Pokud byla žádost o ustanovení tlumočníka v řízení o kasační stížnosti míněna zároveň jako návrh, aby soud provedl výslech stěžovatele jako účastníka řízení ve smyslu § 131 o. s. ř., pak potřebu provedení takového důkazu, který stěžovatel ani nenavrhoval v řízení před krajským soudem, Nejvyšší správní soud pro řízení o kasační stížnosti neshledal, a to zejména vzhledem k uplatněným stížním námitkám, pro jejichž řádné posouzení lze plně vycházet z doposud zjištěného skutkového stavu, jak je patrný především ze správního spisu.

K námitce vztahující se k důvodu kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel v žalobě nenamítal, že by se v zemi svého původu obával pronásledovaní z důvodu své národnosti, dovolával se pouze toho, že mu v souvislosti s válečným konfliktem v Gruzii měla být udělena doplňková ochrana. Z tohoto pohledu tedy Nejvyšší správní soud posoudil tuto stížní námitku jako nepřípustnou ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s.

Pouze *obiter dictum* Nejvyšší správní soud dodává, že ze skutkového stavu zjištěného v průběhu správního řízení nelze usuzovat, že by stěžovatel byl v zemi původu pronásledován z důvodu své národnosti. Tvrzení stěžovatele, že „jeho“ restauraci zničili ruští vojáci, přičemž šlo o útok národnostně motivovaný, je naopak v rozporu se skutečnostmi, které stěžovatel uvedl v žádosti o udělení mezinárodní ochrany, a dále s tím, jak vypovídal v průběhu správního řízení. Ze správního spisu totiž vyplývá, že stěžovatel

byl v předmětné restauraci pouze zaměstnán. Útok na tuto restauraci lze tedy těžko považovat za útok právě na osobu stěžovatele. Navíc Nejvyšší správní soud podotýká, že v případě válečného konfliktu nelze útoky příslušníků vojenských sil jednoho ze znepřátelených států namířené proti druhé straně konfliktu vykládat bez dalšího jako pronásledování z důvodu národnosti ve smyslu § 12 zákona o azylu, tedy jako důvod pro udělení azylu. Osobám, které jsou vážně ohroženy na životě nebo lidské důstojnosti probíhajícím mezinárodním nebo vnitřním ozbrojeným konfliktem, má poskytnout ochranu jiný institut zákona o azylu, konkrétně doplňková ochrana dle § 14a odst. 2 písm. c) citovaného zákona (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 - 68, publikovaný pod č. 1840/2009 Sb. NSS a tam citovaný rozsudek Soudního dvora ze dne 17. 2. 2009 ve věci *C-465/07 M. a N. Elgafaji v. Staatssecretaris van Justitie*). V daném případě žalovaný ani krajský soud důvody pro udělení této formy doplňkové ochrany neshledali, neboť dospěli na základě informací o zemi původu k závěru, že v dané lokalitě již ozbrojený konflikt neprobíhá a ruské jednotky se z této oblasti stáhly a navíc že stěžovatel měl možnost přesídlit do jiné části Gruzie, kde ruské jednotky nikdy neoperovaly (viz § 2 odst. 8 poslední věta zákona o azylu). Tyto závěry žalovaného a krajského soudu nepřísluší Nejvyššímu správnímu soudu přezkoumávat, neboť jejich nesprávnost stěžovatel v kasační stížnosti nenamítal.

K námitce stěžovatele vztahující se k tvrzení, že v řízení před krajským soudem rozhodoval místně nepříslušný soud, Nejvyšší správní soud nejprve cituje plné znění § 7 odst. 2 s. ř. s., podle kterého *„nestanoví-li tento nebo zvláštní zákon jinak, je k řízení místně příslušný soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v posledním stupni nebo jinak zasáhl do práv toho, kdo se u soudu domáhá ochrany“*. Zvláštním zákonem, na který citované ustanovení s. ř. s. odkazuje, je v posuzovaném případě zákon o azylu, jehož § 32 odst. 4 stanoví, že *„k řízení o žalobě je místně příslušný krajský soud, v jehož obvodu je žadatel o udělení mezinárodní ochrany (žalobce) v den podání žaloby hlášen k pobytu“*.

Ze soudního spisu, resp. textu žaloby je zřejmé, že stěžovatel byl v době jejího podání hlášen k pobytu na adrese Pobytového střediska Kostelec nad Orlicí, Rudé Armády 1000, Kostelec nad Orlicí. Na tuto adresu mu byly v řízení před krajským soudem doručovány veškeré písemnosti, včetně rozhodnutí ve věci. Nelze tedy dospět k závěru, že v řízení před krajským soudem rozhodoval místně nepříslušný soud, když rozhodoval Krajský soud v Hradci Králové, do jehož obvodu Kostelec nad Orlicí patří.

Nejvyšší správní soud nicméně uvádí, že i kdyby v posuzovaném případě rozhodoval soud místně nepříslušný, byl by tento nedostatek zhojen uplatněním zásady *perpetuatio fori*. Nejvyšší správní soud totiž v rozsudku ze dne 22. 2. 2007, č. j. 2 Azs 156/2006 - 38, dostupném na www.nssoud.cz, dovodil, že nedostatek místní příslušnosti krajského soudu, který ve věci rozhodoval, namítaný až v kasační stížnosti, zásadně nezpůsobuje zmatečnost řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. a není tak důvodem pro zrušení rozhodnutí krajského soudu. Tento závěr Nejvyšší správní soud opřel o § 105 odst. 1 o. s. ř., který je třeba v souladu s § 64 s. ř. s. použít i v soudním řízení správním a podle kterého soud posuzuje místní příslušnost před tím, než začne jednat o věci samé, případně k námitce účastníka, je-li uplatněna při prvním úkonu, který účastníkovi přísluší. Zkoumání místní příslušnosti se tedy na rozdíl od příslušnosti věcné soustředí jen na

začátek řízení. Není-li nedostatek místní příslušnosti ve stanovené lhůtě odhalen, ať již soudem samotným či k námitce účastníka řízení, je pro další řízení případný nedostatek místní příslušnosti již zhojen. V posuzované věci však stěžovatel svoji pochybnost o místní příslušnosti krajského soudu poprvé vyjádřil až poté, co bylo řízení ukončeno, tedy v okamžiku, kdy by i případný nedostatek místní příslušnosti (k němuž ovšem nedošlo) byl zhojen.

S ohledem na výše uvedené lze shrnout, že uplatněné stížní námitky nejsou důvodné a nad rámec těchto stížních bodů Nejvyšší správní soud neshledal takové skutečnosti, k nimž by musel ve smyslu § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlížet z úřední povinnosti. Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, příslušelo by mu tedy právo na náhradu nákladů řízení, které mu však nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 29. ledna 2010

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu